

Resilience a obce

Yvonna Gaillyová (spolupráce Jan Hollan)

Liberec, 8. prosince 2014

Klimatická změna – hrozba

- pro ekosystém
- pro lidstvo
- pro státy
- pro komunity
- pro jednotlivce

environmentální hrozba

Před 20 lety – ŽP chápáno jako velká hodnota.

Dnes - jednotlivci i úřady - antropocentristický pohled

--- o ŽP staráme v podstatě ze strachu, neboť se jedná o jednu z možných krizí, která společnost ohrožuje. Bojíme se o svoje pohodlí a blahobyty.

Přibývá různých typů hrozeb, lidé je chápou jako podstatné a jsou ochotní s tím něco udělat.

Odpověď:

Participace veřejnosti na zásadních rozhodovacích věcech a připravenost „na průšvihy“ na lokální úrovni.

Nenacházíme významnější rozdíl mezi **bezpečností a životním prostředím**

- obě kategorie pracují s neurčitostí, s predikcí do budoucnosti,
- obě mají jako rozhodující vnímání (objektivizace zde neexistuje), rozhodování je hodně emotivní.

Mezi ŽP a bezpečností není moc rozdíl – stálo by za to je spojit.

Koncepce environmentální bezpečnosti – sucho, povodně, velké požáry vegetace související se suchem, vlny veder (zabíjí víc lidí než vlny mrazu!)

Například ve Francii se vyhláší stav ohrožení v souvislosti s vedrem!

Dnes existuje více uprchlíků environmentálních než vojenských a válečných!!!!

Problém - časový horizont.

Hodně projevů týkajících se klimatických změn se promítá do dlouhého období.

Krise v pojetí našeho státu trvá 30 dní!!!!

Současné struktury bezpečnosti nejsou vůbec připravené na skutečnou krizi.

Klimatická změny - promítáme do velké vzdálenosti, ale stát sleduje to, co se děje TEĎ.

Období mezi dlouhodobou vizí rozvoje a okamžitým průšvihem nemáme moc podchycené.

Přitom: to je prostor, kde se dá něco dělat.

My to můžeme poznat, mít indikátory toho, že se něco možná stane – a měnit to.

Můžeme :

- měnit krajinu – a mít pak menší povodně
- Vysazovat jiné lesy – pro jiné budoucí klima

Resilience

Hlavně nepřekládat!

Český překlad - Odolnost – ale odolnost může být více typů a některé jazyky to rozlišují.

Angličtina rozlišuje resistenci a resilienci.

Resistance - kladení odporu

- ale když se struktura prolomí, nevydrží, zhroutí se.

Příklad - povodňová hráz přehrady – když překročí „míru“, tak se celý systém zhroutí

Resilience je pružná odpověď. Systém vystavený stresu na něj reaguje. Snaží se měnit situaci, ale i sebe. Existuje zde adaptivní prvek.

To se bude hodit i u klimatické změny – nemůžeme ji řešit jen resistencí, ale potřebujeme hlavně RESILIENCI.

Resilience

T Tradici minimálně ve dvou oblastech:

- **v psychologii** - jedná se o odolnost člověka vůči stresu.

Když dva lidi vystavíme stejnému stresu, tak jeden si nevšimne a druhého to položí. Psychologie se zabývá velice precizně pěstováním resistance, aby lidi byli odolní vůči tomu, co je v životě potká. Termín se využívá i v pedagogice.

- **environmentalistika** – týká se to ekosystémů.

Resilientní ekosystém je takový systém, který je schopen reagovat na krizi, adaptovat se na ni a pokračovat dál.

Resilience

Myšlenková koncepce resilience zahrnuje aktivní participaci komunit.

- Zdůrazňujeme význam KOMUNITY oproti významu STÁTU.
- Komunita nesmí být stádo ovcí, ale sebevědomí a reagující občané.
- Vyžaduje se větší účast obyvatelstva

Uvědomit si: abychom něco vyřešili krátkodobě, musíme se na to připravit dlouhodobě.

Připustit, že taková věc může nastat, říct si, co se s tím dá dělat – a vzdát se části svých zdrojů, abychom tuto hrozbu odvrátili.

Rozpor s politiky – říkají, že když je zvolíme, oni to „nějak“ zařídí a lidi se nebudou muset starat – politici apelují na „lenost“ obyvatelstva.

V případě resilience by měly státní struktury ustoupit do pozadí, což může být problém.

Resilience

Resilience = vím, co mi hrozí, nebojím se toho, jsem na to připravený a vyzkoušel jsem si to.

Zemětřesení Japonsko x Haiti

USA po Katrině – postaráme se o vás – za 6 dní

Nepoměr mezi tím, jak státy (severské uvědomělé, Británie, USA, Japonsko) – chápou to, že směr, kterým se jde v rámci snižování rizik katastrof, je RESILIENCE.

Resilience

- Dnes prakticky všechny rozvinuté velké státy mají koncepcce resilience (používá se v boji proti teroristům, na ebolu...)
- **Resilience není struktura, ale způsob řešení problému, který mohou použít různé instituce a řády.** Resilience je nástroj.

Evropskou unií je vyžadováno, aby se u kritické struktury budovala RESILIENCE – překládá se jako ODOLNOST.

Všichni to chápou ve smyslu, že postavíme nové trafo a dáme dráty. Neřeší se to tak, že se chvíli obejdeme bez elektřiny a budeme se umět dle toho chovat. My (ČR) to chápeme jen jako zpevnění zdrojů, což je nedostatečné.

Resilience

= uvědomělé posilování komunitní soběstačnosti.

V souvislosti s klimatickou změnou - i když se bezpečnostní řízení stále posiluje, tak se dostaneme do situace, že nás záchranný systém nezachrání. My se musíme naučit být soběstační.

Součástí resilience je změna přístupu vlády ke společnosti.

Máme obavu, že když to lidem řekneme, tak způsobíme paniku. Lidi ale ví, že se něco může stát... byly povodně, mají zkušenosti.

Resilience

Podporuje sebevědomí obce i obyvatel.

Základ resilience musí vycházet z komunit. My je to asi nedovedeme naučit, můžeme je k tomu přivést. Když ukážeme, že hrozba je reálná, tak už musí chtít reagovat oni. Máme sice havarijní plány, ale není nic ozkoušeného a lidi neví, jak mají reagovat.

Struktury, které fungují teď, je nutno upravit tak, aby fungovaly i tehdy, když se něco stane.

Lidský systém je tak složitý – můžeme informovat, co se může stát – ale konat už musí oni.

My můžeme pomoci vytvořit prostředí, které bude příhodné.

-

Resilience

Východisko: Sebevědomý občan, sebevědomá obec

Chceme žít tak, abychom byli připravení na to, co může přijít. Neměl by se dělat univerzální scénář, ale lidé by si měli být schopní pak SAMI říct, co je ohrožuje, jak moc vnímají to, že je to ohrožuje – a co by se s tím dalo dělat.

**fond
pro NNO**

NROS

 **nadace
partnerství**

 **ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
eea
grants**

Děkujeme prof. RNDr. Pavlu Danihelkovi, CSc., vedoucímu Laboratoře výzkumu a managementu rizik na fakultě bezpečnostního inženýrství Vysoké školy báňské za uvedení to tématu resilience a podklady tuto přednášku.

